

INFORMASJONSSKRIV NR. 5/2021

VURDERING AV SØKNADER OM ØKONOMISK STØNAD FRA PERSONER SOM ER INNVILGET OPPHOLDSTILLATELSE UNDER FORUTSETNING AV UNDERHOLD

29.11.2021

Arbeids- og sosialdepartementet har i brev datert 04.11.21, kommet med en klargjøring når det gjelder fortolkning av rettighetene til økonomisk stønad for personer som er innvilget oppholdstillatelse under forutsetning av underhold. Det vil si i de tilfeller der referansepersonen ikke har juridisk plikt til å forsørge familiegjenforente personer som ikke er referansepersonens barn eller ektefelle.

Bakgrunnen for departementets klargjøring er som følge av en henvendelse fra Helsetilsynet i brev 19.03.20. Henvendelsen ble rettet på vegne av Statsforvalteren i Oslo og Viken, da forståelsen av regelverket på dette området oppleves som utfordrende.

Problemstillingen som har blitt reist, kan bli forklart med følgende eksempel:

En eldre mor har fått opphold under forutsetning av underhold fra sin voksne datter. Moren henvender seg til Nav-kontoret for å søke om økonomisk stønad, men får avslag på bakgrunn av andre muligheter, da det er datteren som skal forsørge henne/sikre hennes behov for livsopphold. Datteren henvender seg til Nav, da hun ikke lenger har tilstrekkelig med inntekt til å forsørge sin eldre mor. Hun får også et avslag, fordi hun ikke har forsørgelsesplikt etter norsk lov. Konsekvensen er at den eldre moren faller mellom to stoler - hun står uten penger til livsopphold, men med et vedtak som sier at hun har lov til å oppholde seg i landet. Spørsmålet er hvordan denne moren skal livnære seg, og hva slags råd og veiledning Nav-kontoret skal gi henne. Ved å ha et vedtak om lovlig opphold oppfyller hun jo inngangsvilkårene til sosialtjenesteloven. Hun har lov til å oppholde seg i landet og kan dermed heller ikke sendes ut av Norge, tilbake til hjemlandet. Det er kun utlendingsmyndighetene som har myndighet til å tilbakekalle en oppholdstillatelse.

I tilbakemeldingen fra departementet står blant annet følgende:

«Det er vår vurdering at en referanseperson ikke har juridisk plikt til å forsørge familiegjenforente personer som ikke er referansepersonens barn eller ektefelle. Slik departementet vurderer det, bør en søknad fra referansepersonen om stønad til å forsørge den familiegjenforente av den grunn ikke kunne innvilges med hjemmel i sosialtjenesteloven, dersom den familiegjenforente ikke er søkerens barn eller ektefelle.

[...]

En person som har oppholdstillatelse i Norge på grunnlag av familieinnvandring med en referanseperson som har påtatt seg å underholde vedkommende, har fått en oppholdstillatelse. Den familiegjeforente har således fulle rettigheter etter sosialtjenesteloven, såfremt de andre vilkårene i loven er oppfylt, herunder at den familiegjeforente anses som å ha bopel i Norge.»

Hva betyr dette for Nav-kontoret?

Dersom en person, som har oppholdstillatelse under forutsetning av underhold fra referanseperson, henvender seg ved Nav-kontoret for økonomisk stønad, må Nav-kontoret undersøke om tillatelsen fortsatt er gyldig. I tillegg må Nav-kontoret gjøre en vurdering av om klageren har oppfylt vilkåret om fast bopel i Norge. Hvilke forhold som skal vektlegges i en slik vurdering, kommer fram av sosialtjenestelovens rundskriv – R35-00, punkt 1.2.1.1.

Vurdering av fast bopel har fram til nå, og i all hovedsak, angått saker som omhandler EØS-borgere, eller personer som er innvilget opphold for et bestemt formål og av begrenset varighet. Når departementet i sin uttalelse slår fast at samme type vurdering også skal gjelde for denne gruppen tredjelandsborgere, er det viktig å ha som utgangspunkt at deres opphold har et annet formål enn EØS-borgere. Nav-kontorets vurdering av de ulike forholdene/momentene i fast bopel kan ikke nødvendigvis bli vektlagt på samme måte som for en EØS-borger. I den forbindelse viser vi til at disse personene faktisk er innvilget en tillatelse, og er dermed gitt en rett til å oppholde seg her i perioden vedtaket gjelder for. Dette er i motsetning til EØS-borgere som kan være i Norge uten vedtak fra utlendingsmyndighetene, og som kan oppholde seg i landet under visse forutsetninger.

Vedlagt er brevet fra Arbeids- og sosialdepartementet, datert 04.11.20.